

Regeringens proposition

1981/82:68

om ändrade avdragsregler för realisationsförluster på premieobligationer

beslutad den 12 november 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

Genom lagstiftning hösten 1980 föreskrevs att realisationsförluster på premieobligationer inte får kvittas mot realisationsvinster på andra tillgångar än premieobligationer. Enligt särskilda övergångsbestämmelser gäller dock att förluster som uppkommer vid försäljningar under år 1981 får kvittas vid 1982 års taxering även mot vinster på börsnoterade aktier och andelar i vissa aktiefonder.

I propositionen föreslås att nämnda övergångsbestämmelser skall permanentas såvitt avser premieobligationer utgivna år 1980 eller tidigare. Realisationsförluster på sådana premieobligationer skall således få kvittas mot under förluståret uppkomna realisationsvinster på börsnoterade aktier och andelar i aktiefonder även när försäljningen sker efter utgången av år 1981. Vidare skall förlusterna, i likhet med vad som i allmänhet gäller för realisationsförluster, få sparas till ett senare år för kvittning mot vinster på de nu angivna slagen av värdepapper.

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 4 av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Anvisningar**

till 36 §

4.¹ Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

Avdraget skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sju år efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjuten realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationsförluster som är hänförliga till det året.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får *inte för något beskattningsår*

4. Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får, *om inte annat följer av andra stycket*, göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får göras *endast från* realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer. *Har de med förlust avyttrade premieobligationerna utfärdats år 1980 eller tidigare, får dock avdrag för förlusten göras även från realisationsvinst vid avyttring av*

a) *sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och*

b) *andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.*

Avdrag för realisationsförlust skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår

¹ Senaste lydelse 1980:1048.

Nuvarande lydelse

göras med större belopp än som motsvarar den till beskattningsåret hänförliga skattepliktiga realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer.

Föreslagen lydelse

som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sjätte beskattningsåret efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjuten realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationsförluster som är hänförliga till det året.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1983 års taxering. Bestämmelserna i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 36 § gäller dock inte i fråga om förlust som har uppkommit vid avyttring före ingången av år 1981.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-11-12

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Asling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om ändrade avdragsregler för realisationsförluster på premieobligationer

1 Inledning

Hösten 1980 beslutades om inskränkningar i rätten att kvitta realisationsförluster på premieobligationer mot realisationsvinster på andra tillgångar (prop. 1980/81:39, SkU 1980/81:12, rskr 1980/81:97, SFS 1980:1048).

Av skäl som jag strax skall redovisa tar jag nu upp frågan om en justering av 1980 års lagstiftning.

2 1980 års lagstiftning

Den allmänna principen är att en realisationsförlust på en viss tillgång får kvittas mot realisationsvinster på andra tillgångar. Jag bortser då från vissa begränsningar vid den kommunala beskattningen. Kan en förlust helt eller delvis inte utnyttjas för avdrag under det år då den har uppkommit, får den inte utnyttjade delen sparas för avdrag mot realisationsvinster som redovisas något av de sex följande åren. Ett sådant förskjutet avdrag får dock utnyttjas endast i den mån de skattepliktiga vinsterna det senare året överstiger de under samma år uppkomna förlusterna. Tillvägagångssättet är således det att de under ett år uppkomna vinsterna i första hand reduceras med de under samma år uppkomna förlusterna. I andra hand, om något utrymme kvarstår, medges avdrag för förluster som har sparats från tidigare år. Bestämmelserna finns i punkt 4 av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen (1928:370). KL.

De nu beskrivna reglerna gällde tidigare även för premieobligationerna. Förlust vid en försäljning av premieobligationer kunde således kvittas mot vinster på t. ex. fastigheter eller aktier.

I prop. 1980/81:39 framhöll jag att rätten att kvitta realisationsförluster på premieobligationer mot realisationsvinster på andra tillgångar hade utnyttjats för spekulation på ett inte godtagbart sätt. För att komma till rätta med förhållandena föreslogs att förluster på premieobligationer i fortsättningen skulle få kvittas endast mot vinster vid försäljning av andra premieobligationer. Riksdagen godtog förslaget men fann det motiverat att mjuka upp övergången till de nya reglerna genom att vid 1982 års taxering medge något större kvittningsmöjligheter för förluster som uppkommer vid försäljningar under år 1981.

Den nya lagstiftningen har närmare bestämt följande innebörd. Förluster vid försäljning av premieobligationer som sker efter utgången av år 1981 får inte utnyttjas för kvittning mot vinster på andra tillgångar än premieobligationer. Har förlusten inte kunnat utnyttjas det år då den uppkom får den sparas för att utnyttjas under den närmast följande sexårsperioden, fortfarande dock endast för kvittning mot vinster på premieobligationer.

De nya reglerna berör inte försäljningar av premieobligationer som har skett före utgången av år 1980. Har en sådan försäljning lett till förlust och har förlusten inte kunnat utnyttjas vid 1981 års taxering får den sparas enligt vanliga regler för kvittning mot realisationsvinster på alla slags tillgångar. Förluster som uppkommer under år 1981 får kvittas vid 1982 års taxering, förutom mot vinster på premieobligationer, även mot vinster samma år på börsnoterade aktier och på andelar i sådana aktiefonder som till minst två tredjedelar består av börsnoterade aktier. Kan förlusterna inte utnyttjas vid 1982 års taxering, får de dock sparas endast för kvittning mot vinster på premieobligationer.

3 Allmänna överväganden

Till en början vill jag understryka att begränsningarna i rätten att dra av förluster på premieobligationer har burits upp av starka principiella skäl. Det kan, som finansutskottet uttalade, inte anses rimligt att statens upplåning skall vila på en osund extramarknad av det slag som de tidigare kvittningsmöjligheterna hade skapat.

Som en följd av att begränsningsreglerna infördes sjönk kursnivån på premieobligationerna. Med hänsyn till den spekulation som hade förekommit på marknaden var det också givet att begränsningen skulle dämpa kurserna. Denna effekt var således förutsedd när lagstiftningen genomfördes och utgör i sig inte något skäl för att ändra reglerna.

Sedan beslutet om begränsningarna togs har emellertid en väsentlig faktor tillkommit. Jag syftar på överenskommelsen i april 1981 mellan centerpar-

tiet, folkpartiet och socialdemokraterna om grunderna för en skattereform som skall innefatta främst en sänkning av marginalskatterna och en begränsning av det skattemässiga värdet av underskottsavdragen. Utan tvivel kan en sådan omläggning utgöra en negativ faktor för vissa större placerare som finansierar sina obligationsinnehav med lån. Om sådana placerare i större utsträckning drar sig från premiemarknaden, kan resultatet bli en ytterligare kurspress. Vissa sådana effekter märktes också efter skatteöverenskommelsen och de har förstärkts under innevarande höst.

Mot denna bakgrund finns det skäl att åter ta upp frågan om vilken omfattning begränsningsreglerna bör ha. En ändring får dock inte äventyra syftet med 1980 års lagstiftning. Enligt min mening bör det inte komma i fråga att tillåta kvittning mot t. ex. fastighetsvinster eller vinster på aktier i familjeföretag. Däremot torde man kunna låta kvittning i viss utsträckning ske mot vinster på börsnoterade värdepapper utan att lagstiftningens syfte förfelas. Liknande tankegångar har framförts i en framställning från Svenska fondhandlareföreningen till budgetdepartementet. I framställningen föreslår föreningen dels att den av riksdagen införda övergångsregeln för år 1981 permanentas, dels att kvittningsrätten utvidgas till att avse vinster även på andra börsnoterade värdepapper än aktier.

De anförda skälen för en omprövning gäller dock inte beträffande premieobligationer som har utgivits först i år eller kommer att utges senare. Vid utgivningen av 1981 års premielån var begränsningarna i kvittningsrätten genomförda och skatteöverenskommelsen känd. I fråga om premieobligationer som har utgivits år 1981 eller senare (nya premieobligationer) föreslår jag därför inte någon ändring. Har en förlustförsäljning ägt rum efter utgången av år 1981, får förlusten enligt 1980 års lagstiftning kvittas endast mot vinster på premieobligationer. Har en förlustförsäljning skett i år, får förlusten enligt de av riksdagen införda övergångsbestämmelserna kvittas även mot vinster på börsnoterade aktier och andelar i vissa aktiefonder. Om förlusten inte har kunnat utnyttjas vid 1982 års taxering, får den sparas men då endast för kvittning mot senare års realisationsvinster på premieobligationer.

En utvidgning av kvittningsrätten bör däremot omfatta sådana premieobligationer som har utgivits år 1980 eller tidigare (äldre premieobligationer). Enligt min mening får man ett rimligt resultat om utvidgningen får formen av en permanentning – såvitt avser förluster på dessa äldre premieobligationer – av de övergångsbestämmelser som gäller för år 1981. Detta betyder att förluster på äldre premieobligationer får kvittas, förutom mot vinster på premieobligationer, också mot vinster på börsnoterade aktier och andelar i vissa aktiefonder trots att försäljningen har skett efter utgången av år 1981. I det anförda ligger att någon ytterligare utvidgning enligt min mening inte är motiverad.

Jag föreslår således att kvittningsrätten för förluster på äldre premieobligationer utvidgas på nu angivet sätt. Av det redan sagda följer att de nya reglerna bör tillämpas fr. o. m. 1983 års taxering. Har en förlust, som uppkommit vid en försäljning år 1982 eller senare, inte kunnat utnyttjas vid taxeringen för förluståret för kvittning enligt de nya reglerna, bör den enligt vanliga principer få sparas för kvittning under den följande sexårsperioden mot vinster på premieobligationer, börsnoterade aktier och andelar i aktiefonder. Vidare bör en förlust på äldre premieobligationer, som har uppkommit under år 1981 men inte har kunnat utnyttjas vid 1982 års taxering enligt de särskilda övergångsbestämmelserna, få sparas för kvittning mot vinster på de nyss angivna värdepapperen.

4 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom budgetdepartementet upprättats ett förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

5 Specialmotivering

Förslaget innefattar ett tillägg till punkt 4 av anvisningarna till 36 §. Samtidigt har vissa redaktionella ändringar gjorts. Efter de föreslagna ändringarna har anvisningspunkten följande uppbyggnad.

I *första* stycket finns alltså huvudregeln att realisationsförluster får kvittas mot realisationsvinster och vinster i utländskt lotteri. En erinran om undantagsbestämmelserna för premieobligationer har förts in.

Bestämmelserna om premieobligationer har tagits in som ett *andra* stycke eftersom de innebär ett direkt undantag från första stycket. Huvudregeln är att realisationsförluster på premieobligationer får kvittas endast mot realisationsvinster på premieobligationer. För *äldre* premieobligationer gäller dock att förlusterna får kvittas även mot realisationsvinster på börsnoterade svenska aktier och andelar i sådana aktiefonder som till minst två tredjedelar består av börsnoterade svenska aktier.

Det nuvarande *andra* stycket blir i fortsättningen *tredje* stycket. Några ändringar i sak har inte gjorts. Genom placeringen framgår tydligare än förut att begränsningarna i *andra* stycket gäller även när det är aktuellt att ett visst år utnyttja en från tidigare år sparad förlust.

Ikraftträdandebestämmelserna innebär följande. I likhet med 1980 års lagstiftning berör de nya reglerna inte förluster som har uppkommit vid en försäljning *före ingången av år 1981*. Har exempelvis en premieobligation avyttrats med förlust år 1980 och har förlusten inte kunnat utnyttjas vid 1981 års taxering, får den sparas enligt de regler som gällde före 1980 års lagstiftning och kan således i princip utnyttjas vid senare års taxeringar för kvittning mot realisationsvinster på alla slags tillgångar. Om en förlust på nya

eller äldre premieobligationer har uppkommit vid en försäljning *under år 1981*, får den vid 1982 års taxering utnyttjas enligt de av riksdagen införda övergångsbestämmelserna till 1980 års lagstiftning. Kan förlusten inte utnyttjas vid 1982 års taxering, får den sparas för att utnyttjas vid 1983 eller senare års taxeringar men då endast inom ramen för de nya reglerna. Det betyder att en från år 1981 sparad förlust på nya premieobligationer får kvittas endast mot realisationsvinster på premieobligationer (nya eller äldre) medan däremot en från samma år sparad förlust på äldre premieobligationer får kvittas även mot vinster på börsnoterade aktier och andelar i vissa aktiefonder. Om slutligen en försäljning av äldre eller nya premieobligationer sker *efter utgången av år 1981*, gäller de nya bestämmelserna fullt ut.

6 Frågan om lagrådets hörande

Det är angeläget att riksdagen hinner fatta beslut i frågan före årets utgång. Med hänsyn till detta och till att de föreslagna ändringarna i huvudsak innebär endast en permanentning av redan gällande övergångsregler anser jag att lagrådets yttrande inte bör inhämtas.

7 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.